

Програма підготовки бакалаврів у галузі знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 –«Економіка»

«Історія економіки та економічної думки»

150 год. / 5 кредити ЕКТС

(30 год. лекцій, 30 год. практичних занять)

Навчальний контент

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Предмет та метод історії економіки та економічної думки у період формування світових цивілізацій

Тема 1. Предмет історії та економічної думки/

Тема 2. Первісна стадія розвитку людства. Порівняльний історико-економічний аналіз моделей розвитку рабовласницької економіки.

Тема 3. Формування класового суспільства й держави в античному світі.

Тема 4. Характеристика феодалізму як загальносвітового і європейського цивілізованого господарювання і його економічна сутність

Модуль 2

Змістовний модуль 2. Історії економіки та економічної думки провідних країн світу

Тема 5. Крах Римської імперії та поступовий розвиток ринкових відносин в сільському господарстві, торгівлі та на транспорті. у розвитку людської цивілізації.

Тема 6. Зародження й розвиток ринкового господарства, грошових відносин і торгівлі у феодальній економіці.

Тема 7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX- початок XX ст.).

Модуль 3

Змістовний модуль 3. Становлення та розвиток історії економіки та економічної думки України

Тема 8. Промисловий переворот у східній частині України в другій половині XIX - на початку XX ст.

Тема 9. Реформістський шлях переходу до ринкової економіки (США, Англія, Німеччина, Франція) і його сутність. Реформістський шлях переходу до ринкової економіки в Росії й патерналістська модель промислового капіталізму.

Тема 10. Зрушення в структурі післявоєнної економіки провідних країн з ринковою економікою.

Тема 11. Характеристика сучасного реформування економіки під впливом науково-технічного прогресу.

Тема 12. Монетаристський етап ринкових реформ. Проблеми перехідного періоду й погляди економістів України.

Програма підготовки бакалаврів у галузі знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 –«Економіка»

«Історія економіки та економічної думки»

150 год. / 5 кредити ЕКТС

(30 год. лекцій, 30 год. практичних занять)

Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Господарство як підсистема суспільства та об'єкт економічної науки.	2
2	Економічний розвиток його критерії та детермінанти.	2
3	Цивілізаційний підхід в аналізі стадій господарського розвитку: етапи його розвитку, моделі та представники.	2
4	Особливості господарського розвитку та економічної думки Давнього Китаю.	2
5	Роль Великих географічних відкриттів у становленні ринкового господарства суспільств Європейської цивілізації.	4
6	Суть та значення демократичної , індустріальної та освітньої революції для ринкових перетворень в країнах Європейської цивілізації.	4
7	Промислове піднесення Німеччини та розвиток економічної думки наприкінці XIX - початку XX ст. (Р.Штольцман,Р.Штаммлер, О.Шпанн, Ф.Оппенгеймер).	4
8	„Горбачовська перебудова” як спроба трансформації радянської системи.	2
9	Посилення ролі держави в господарстві суспільств Західної цивілізації та його аргументація в економічній думці в 50 – 70-ті роки XX ст.	2

Продовження таблиці

10	Трансакційний сектор економіки, теорія прав власності та трансакційних витрат. Теорема Р.Коуза.	2
11	Розвиток економічних систем змішаного типу та його відображення в економічній думці у другій половині ХХ ст.	2
12	Застійні явища в радянській економіці 70-х –перш.половини 80-х рр та проблеми вдосконалення господарського механізму в радянській економічній літературі.	2
Разом:		30

Програма підготовки бакалаврів у галузі знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 –«Економіка»

«Історія економіки та економічної думки»

150 год. / 5 кредити ЕКТС

(30 год. лекцій, 30 год. практичних занять)

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Господарство як підсистема суспільства та об'єкт економічної науки. Історичні типи та форми організації господарства та їх еволюція. Економічне зростання і його детермінанти	12
2	Етапи та напрямки розвитку історії економіки. Етапи розвитку історії економічної думки	10
3	Підходи та критерії періодизації господарського розвитку суспільства. Цивілізаційний підхід в аналізі стадій господарського розвитку: етапи його розвитку, моделі та представники	12
4	Привласнююче та виробничо-відтворююче господарство: визначення, структура, досягнення та обмеженість. Еволюція господарства в давньому Єгипті та його відображення в пам'ятках економічної думки	10
5	Особливості господарського розвитку Давньої Індії та його відображення в пам'ятках економічної думки.	2
6	Осьовий час та його роль у формуванні Західної та Східної цивілізацій. Загальна характеристика Східної та Західної цивілізацій в осьовий час	2
7	Економічні погляди Ксенофонта, Платона, Аристотеля. Особливості господарського розвитку Давнього Риму	2
8	Характеристика аграрного господарства Стародавнього Риму у працях Каттона Старшого, Варрона та Колумеллі.	8

Продовження таблиці

9	Загальна характеристика Східної та Західної цивілізацій у період середньовіччя. Особливості господарського розвитку суспільства Європейської цивілізації у V-X ст	8
10	Господарський розвиток держави франків у V-XI ст., загальна характеристика. Формування великої земельної власності та її форми в Західній Європі (аллод, бенефіцій, феодал). "Салінічна правда"	8
11	Особливості господарського розвитку та економічної думки Давнього Китаю	8
12	Криза рабовласницької системи господарства та її висвітлення у працях Луція Колумеллі	8
Разом:		90

Програма підготовки бакалаврів у галузі знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 –«Економіка»

«Історія економіки та економічної думки»

150 год. / 5 кредити ЕКТС

(30 год. лекцій, 30 год. практичних занять)

Завдання для поточного та підсумкового контролю

Контрольні питання до 1-го модуля

1. Історія економіки та економічної думки як наука.
2. Господарство як підсистема суспільства та об'єкт економічної науки.
3. Історичні типи та форми організації господарства та їх еволюція.
4. Економічне зростання і його детермінанти.
5. Економічний розвиток його критерії та детермінанти.
6. Предмет історії економіки та економічної думки.
7. Метод історії економіки та економічної думки.
8. Завдання курсу історії економіки та економічної думки.
9. Етапи та напрямки розвитку історії економіки.
10. Етапи розвитку історії економічної думки.
11. Підходи та критерії періодизації господарського розвитку суспільства.
12. Цивілізаційний підхід в аналізі стадій господарського розвитку: етапи його розвитку, моделі та представники.
13. Привласнююче та виробничо-відтворююче господарство: визначення, структура, досягнення та обмеженість.
14. Еволюція господарства в давньому Єгипті та його відображення в пам'ятках економічної думки.

15. Господарський розвиток та економічної думки Месопотамії. Закони Хаммурапі.
16. Особливості господарського розвитку Давньої Індії та її відображення в пам'ятках економічної думки.
17. Особливості господарського розвитку та економічної думки Давнього Китаю.
18. Господарська діяльність в первісній історії Української Трипільської культури та її значення.
19. Система „влада-власність” та її роль у розвитку господарства Давнього Сходу.
20. Осьовий час та його роль у формуванні Західної та Східної цивілізацій.
21. Загальна характеристика Східної та Західної цивілізацій в осьовий час.
22. Господарський розвиток Китаю в осьовий час та його економічна думка.
23. Господарський розвиток Давньої Греції в осьовий час. Реформи Солона.
24. Економічні погляди Ксенофонта, Платона, Аристотеля.
25. Особливості господарського розвитку Давнього Риму.
26. Характеристика аграрного господарства Стародавнього Риму у працях Каттона Старшого, Варрона та Колумеллі.
27. Криза рабовласницької системи господарства та її висвітлення у працях Луція Колумеллі.
28. Загальна характеристика Східної та Західної цивілізацій у період середньовіччя.
29. Особливості господарського розвитку суспільства Європейської цивілізації у V-X ст.
30. Господарський розвиток держави франків у V-XI ст., загальна характеристика.

31.Формування великої земельної власності та її форми в Західній Європі (аллод, бенефіцій, феодр).”Салінічна правда”.

32.Феодалні форми господарства та їх висвітлення у „Капітулярії про вілли”.

33.Господарська система Західної Європи в XI – XV ст.

34.Середньовічне місто та його роль у становленні ринкових відносин в Західній Європі.

35.Корпоративні форми організації господарської діяльності у середньовічному місті (ремісничі цехи та купецькі гільдії).

36.Економічні погляди Хоми Аквінського.

37.Господарство Київської Русі. «Повість минулих років».

38.Розвиток феодалного землеволодіння та його форми в Україні. Категорії залежного населення за «Руською правдою».

39.Місто та міське господарство в Київській Русі. «Руська Правда»

40.Утворення Галицько – Волинської держави як результат феодалної роздробленості. «Галицько – Волинський літопис» земель у складі Польщі та Литви. Висвітлення цих процесів у документах («Литовські статути»).

41.Передумови індустріалізації господарства та зародження інститутів ринкової економіки в країнах Західної Європи (кінець XV ст.).

42.Еволюція господарських форм в країнах Західної Європи на етапі розпаду натурального господарства.

43.Вплив цивілізаційних факторів на становлення ринкового господарства в західноєвропейських країнах.

44.Передумови та суть Великих географічних відкриттів.

45.Роль Великих географічних відкриттів у становленні ринкового господарства суспільств Європейської цивілізації.

46.Наслідки Великих географічних відкриттів та їх значення для розвитку світової економіки.

47.Первісне нагромадження капіталу: сутність, джерела та значення для становлення ринкового господарства.

48.Форми господарств на етапі утвердження мануфактурного виробництва в країнах Західної Європи та українських землях.

49.Господарська система Голландії у XV ст. та причини її занепаду.

Контрольні питання до 2-го модуля

1. Господарства суспільств Європейської цивілізації на етапі становлення централізованих імперій. Меркантилізм.

2. Історичні передумови виникнення, загальна характеристика та етапи розвитку меркантилізму.

3. Особливості меркантилістської політики західноєвропейських держав в період зародження ринкового господарства.

4. Особливості господарського розвитку українських земель у XVI – XVII ст.

5. Економічні погляди В.Петті та П.Буагільбера.

6. Суть та значення демократичної, індустріальної та освітньої революції для ринкових перетворень в країнах Європейської цивілізації.

7. Роль і місце національної держави в ринкових перетвореннях країн Європейської цивілізації (середина XVII – середина XIX ст.).

8. Промисловий переворот, його суть і значення для ринкового господарства.

9. Промисловий переворот в Англії, його суть і значення для розвитку ринкового господарства країн Європейської цивілізації. Д.Рікардо і К.Маркс про промисловий переворот та його наслідки.

10. Загальна характеристика форм господарства національних економік в країнах Європейської цивілізації епохи вільної конкуренції.

11. Розвиток форм господарства в Англії (середина XVII – середина XIX ст.). А.Сміт про мануфактуру. К.Маркс про фабрику.

12. Загальна характеристика економічних теорій епохи вільної конкуренції та їх значення для розвитку ринкового господарства в країнах Європейської цивілізації (класична економічна теорія, історична школа, марксизм).

13. Розвиток ринкового господарства в Англії (середина XVII – середина XIX ст.). Висвітлення цих процесів у теоріях А.Сміта та Д.Рікардо.

14. Особливості розвитку ринкового господарства в Франції (середина XVII - середина XIX ст.). Висвітлення цих процесів у теоріях Ж.Б. Сея та Ф. Бастіа.

15. Парцелярна система у Франції її суть і роль розвитку ринкової економіки країни.

16. Особливості розвитку ринкового господарства у Німеччині (середина XVI - середина XIX ст.). Висвітлення цих процесів у теоріях представників історичної школи та марксизму.

17. Історичні та соціально – економічні умови виникнення США.

18. Особливості становлення ринкового господарства в США. Роль ліберальної економічної теорії Г.Ч.Кері в розвитку капіталістичних відносин у країні.

19. Теорії відносних (А.Сміт) та абсолютних (Д.Рікардо) переваг в зовнішніх економічних відносинах країн Європейської цивілізації та їх сучасне значення.

20. Господарський розвиток німецьких земель та їх відображення в національній системі політичної економії.

21. Історична школа: причини виникнення, сутність та етапи розвитку.

22. Загальна характеристика розвитку господарств провідних країн Західної Європи та США в кінці XIX - початку XX ст.

23. Маржинальний напрям економічної думки

24. Промислове піднесення Німеччини та розвиток економічної думки наприкінці XIX - початку XX ст. (Р.Штольцман, Р.Штаммлер, О.Шпанн, Ф.Оппенгеймер).

25. Нові форми господарювання у США наприкінці XIX – початку XX ст. Виникнення інституціоналізму та його напрямки.

26. Розвиток господарства Англії наприкінці XIX – на початку XX ст. і формування неокласичного напрямку економічної думки А. Маршалла.

27. Основні тенденції господарського розвитку Франції наприкінці XIX – початку XX ст.

28. Роль реформ 1848 р. та 1861 р. у становленні ринкових відносин в Україні. Українська економічна думка про необхідність та труднощі реформування національного господарства.

Контрольні питання до 3-го модуля

1. Вплив цивілізаційних факторів на становлення ринкового господарства в західноєвропейських країнах.

2. Передумови та суть Великих географічних відкриттів

3. Роль Великих географічних відкриттів у становленні ринкового господарства суспільств Європейської цивілізації.

4. Наслідки Великих географічних відкриттів та їх значення для розвитку світової економіки.

5. Первісне нагромадження капіталу: сутність, джерела та значення для становлення ринкового господарства.

6. Форми господарств на етапі утвердження мануфактурного виробництва в країнах Західної Європи та українських землях.

7. Господарська система Голландії у XVI – XVII століттях та причини її занепаду.

8. Піднесення Англії та створення ринкового устрою її економіки (XVI-XVII ст.).

9. Господарства суспільств Європейської цивілізації на етапі становлення централізованих імперій. Меркантилізм.

10. Історичні передумови виникнення, загальна характеристика та етапи розвитку меркантилізму.

11. Особливості меркантилістської політики західноєвропейських держав в період зародження ринкового господарства.

12. Особливості господарського розвитку українських земель у XVI – XVII ст.

13. Економічні погляди В.Петті та П.Буагільбера.

14. Суть та значення демократичної, індустріальної та освітньої революції для ринкових перетворень в країнах Європейської цивілізації.

15. Роль і місце національної держави в ринкових перетвореннях країн Європейської цивілізації (середина XVII – середина XIX ст.).

16. Промисловий переворот, його суть і значення для ринкового господарства.

17. Промисловий переворот в Англії, його суть і значення для розвитку ринкового господарства країн Європейської цивілізації. Д.Рікардо і К.Маркс про промисловий переворот та його наслідки.

18. Загальна характеристика форм господарства національних економік в країнах Європейської цивілізації епохи вільної конкуренції.

19. Розвиток форм господарства в Англії (середина XVII – середина XIX ст.). А.Сміт про мануфактуру. К.Маркс про фабрику.

20. Загальна характеристика економічних теорій епохи вільної конкуренції та їх значення для розвитку ринкового господарства в країнах Європейської цивілізації (класична економічна теорія, історична школа, марксизм).

21. Розвиток ринкового господарства в Англії (середина XVII – середина XIX ст.). Висвітлення цих процесів у теоріях А.Сміта та Д.Рікардо.

22. Особливості розвитку ринкового господарства в Франції (середина XVII - середина XIX ст.). Висвітлення цих процесів у теоріях Ж.Б.Сея та Ф.Бастіа.

23. Парцелярна система у Франції. Її суть і роль розвитку ринкової економіки країни.

24. Особливості розвитку ринкового господарства у Німеччині (середина XVI - середина XIX ст.). Висвітлення цих процесів у теоріях представників історичної школи та марксизму.

25. Історичні та соціально – економічні умови виникнення США.

26. Особливості становлення ринкового господарства в США. Роль ліберальної економічної теорії Г.Ч.Кері в розвитку капіталістичних відносин у країні.

27. Теорії відносних (А.Сміт) та абсолютних (Д.Рікардо) переваг в зовнішніх економічних відносинах країн Європейської цивілізації та їх сучасне значення.

28. Господарський розвиток німецьких земель та їх відображення в національній системі політичної економії.

29. Історична школа: причини виникнення, сутність та етапи розвитку.

30. Загальна характеристика розвитку господарств провідних країн Західної Європи та США в кінці XIX - початку XX ст.

31. Маржинальний напрям економічної думки

32. Промислове піднесення Німеччини та розвиток економічної думки наприкінці XIX - початку XX ст. (Р.Штольцман, Р.Штаммлер, О.Шпанн, Ф.Оппенгеймер).

33. Нові форми господарювання у США наприкінці XIX – початку XX ст. Виникнення інституціоналізму та його напрямки.

34. Розвиток господарства Англії наприкінці XIX – на початку XX ст. і формування неокласичного напрямку економічної думки. А. Маршалл.

35. Основні тенденції господарського розвитку Франції наприкінці XIX – початку XX ст.

36. Роль реформ 1848 р. та 1861 р. у становленні ринкових відносин в Україні. Українська економічна думка про необхідність та труднощі реформування національного господарства.

37. Характерні особливості розвитку економіки України в пореформений період (60 – 70-ті роки XIX ст.) та відображення цих процесів у вітчизняній економічній думці.

38. Становлення інституціональної наукової традиції в українській економічній думці.

39. Вплив німецької історичної школи на розвиток економічної думки в Україні.

40. Київська соціально – психологічна школа (М.Х.Бунге, М.І. Туган – Барановський, В.Я.Железнов, Д.І.Піхно) про закономірності.

41. Синтетична теорія цінності М.І.Тугана – Барановського.

42. Особливості промислового розвитку України на межі XIX – XX ст. Українська економічна думка про становлення та суть монополій.

43. Становлення світового господарства. Концепції Імперіалізму як відображення зовнішньополітичної політики країн Західної Європи.

44. Вплив Першої світової війни на розвиток господарства європейських країн та США. Версальська угода та її економічна суть.

45. Причини виникнення та наслідки економічної кризи 1929 – 1933 років для країн Європейської цивілізації.

46. Криза світового господарства (1929 – 1933 рр.) та шляхи виходу з неї. Сутність політики «Нового курсу» Ф.Д.Рузвельта.

47. Зміни в господарствах країн Західної цивілізації в 20 - 30 рр. XX ст. та їх відображення в теоретичній системі Дж.М.Кейнса.

48. Економічна криза 1929 – 1933 років та особливості її прояву в Англії та Франції.

49. Особливості економічної кризи 1929 – 1933 років у Німеччині. Роль німецької школи неолібералізму у господарському відродженні країни.

50.Світове господарство в роки стабілізації. Плани Дауеса та Юнга, їх суть та мета.

51.Господарство провідних країн Західної цивілізації на етапі державно – монополістичного розвитку. Теорії конкуренції Е. Чемберлена, Дж. Робінсона.

52.Загальна характеристика розвитку світової системи господарства і провідних напрямів економічної думки в 50 – 70-ті роки ХХ ст.

53.Посилення ролі держави в господарстві суспільств Західної цивілізації та його аргументація в економічній думці в 50 – 70-ті роки ХХ ст.

54.Вплив військово – конверсійних факторів на розвиток національних економік провідних країн Європи після Другої світової війни. План Дж.Маршалла.

55.Розробка проблем товарно-грошових відносин у працях українських економістів 20-х років ХХ в.

56.Висвітлення проблем грошової реформи 1922-1924 р. в українській економічній літературі 20-х років ХХ в.

57.Проблеми планування, товарного виробництва, торгівлі, грошей, комерційного розрахунку в працях українських економістів 20-х років ХХ в.

58.Економічна думка в Україні в умовах формування адміністративно-командної системи (30-50-і роки ХХ в.).

59.Розвиток економічної думки в Україні в 60-80-і роки ХХ в. Пошук шляхів подолання командно-бюрократичних методів керування економікою.

Економічна реформа 1965 р. й її обґрунтування в працях українських економістів.